

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP – 140-102(3)/02

Warszawa, 22 stycznia 2003 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję **stanowisko Rządu** wobec sprawozdania Komisji Ustawodawczej o przedstawionym przez Prezydenta RP projekcie ustawy

- o referendach ogólnokrajowych (druk nr 1256).

Jednocześnie informuję, iż Rada Ministrów upoważniła Ministra Członka Rady Ministrów Lecha Nikolskiego do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

STANOWISKO RZĄDU
wobec sprawozdania Komisji Ustawodawczej
o przedstawionym przez Prezydenta R.P.
projekcie ustawy o referendum ogólnokrajowych (druk nr 1256)

Przygotowane przez Komisję Ustawodawczą Sejmu R.P. brzmienie wniesionego przez Prezydenta R.P. projektu ustawy o referendum ogólnokrajowych realizuje dyspozycję art. 125 ust. 5 Konstytucji R.P., określając zasady i tryb przeprowadzania referendum ogólnokrajowego. Jednocześnie służy korzystaniu z możliwości, jakie stwarza art. 90 ust.3 Konstytucji R.P. co do wyrażania zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej, na podstawie której Rzeczpospolita Polska przekazuje organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach, a także umożliwia wykonanie art. 235 ust. 6 Konstytucji R.P. w razie żądania zatwierdzenia zmiany Konstytucji R.P.

Przygotowany projekt ustawy o referendum ogólnokrajowych stwarza warunki do korzystania przez obywateli polskich, niezależnie od miejsca ich przebywania, z przyznanego im w art. 62 Konstytucji R.P. politycznego prawa udziału w referendum. Wspólnie z ustawą z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym /Dz.U. Nr 88, poz. 985 z późn.zm./ zapewnia obywatelom polskim możliwość bezpośredniego wyrażania swojej woli co do sposobu rozstrzygnięcia najbardziej żywoitnych spraw o podstawowym znaczeniu w wymiarze państwowym i terytorialnych wspólnot samorządowych.

Rada Ministrów generalnie podziela rozwiązania przyjęte w przygotowanym projekcie ustawy o referendum ogólnokrajowych. Proponowane rozstrzygnięcia wydają się odpowiadać regułom demokratycznego państwa prawnego i pozostawać w harmonii z pozostałymi obszarami wewnętrznego porządku prawnego.

Wnikliwa analiza poszczególnych przepisów przygotowanego projektu ustawy skłania jednak do zasygnalizowania kilku propozycji nasuwających się na tle przyjętych rozwiązań szczegółowych. Wypada tu podnieść następujące aspekty :

1. Liczba osób, które wzięły udział w głosowaniu powinna obejmować osoby, które oddały głos ważny, oraz osoby, które oddały głos nieważny. Dotychczasowa propozycja powiązania frekwencji jedynie z głosami oddanymi ważnie (art. 29 ust. 4 i art. 19 ust. 2 i 3 projektu) nie wydaje się prawidłowa. Wyklucza bowiem z ustalenia liczby osób, które wzięły udział w głosowaniu, osób, które oddały głos nieważny. Osoby takie niewątpliwie wzięły udział w referendum i nie ma uzasadnionych podstaw do wyłączenia ich z liczby osób biorących udział w referendum. W związku z tym przepisowi art. 29 ust. 4 projektu należałoby nadać brzmienie „Komisja obwodowa na podstawie liczby osób, którym wydano karty do głosowania, ustala liczbę osób, które wzięły udział w referendum.”. W następstwie tego odpowiedniej zmianie powinny ulec również przepisy art. 32 ust. 2 pkt 4, art. 72 ust. 1 i art. 79 ust. 1 projektu.
2. Zaproponowane formy pytań referendalnych wydają się nieczytelne i niejasne, zbyt abstrakcyjne. Należałoby dążyć do jak największej prostoty i zrozumiałości pytań. Treść pytań w referendum powinien ustalać każdorazowo organ zarządzający referendum. Dlatego też art. 78 ust. 1 i art. 84 ust. 1 projektu należałoby skreślić.
3. W ustawie należałoby uregulować możliwość głosowania w miejscach czasowego pobytu, bez potrzeby pobierania zaświadczenia z miejsca zamieszkania /pobytu stałego – zameldowania na pobyt stały/, przez osoby skoszarowane w jednostkach wojskowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej i jednostkach organizacyjnych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (np. Policja, Straż Graniczna), a także przez osoby uczące się w szkołach wyższych. Dla osób tych należałoby utworzyć odrębne obwody głosowania, bądź też umożliwić dopisanie ich do list osób uprawnionych do udziału w referendum w najbliższych dla czasowego miejsca pobytu komisjach obwodowych. Listy osób uprawnionych do głosowania bez pobierania zaświadczenia z miejsca zamieszkania, mógłby przekazywać najbliższym komisjom obwodowym odpowiednio dowódca jednostki wojskowej, komendant jednostki organizacyjnej i rektor szkoły wyższej na podstawie odpowiednich dokumentów ewidencyjnych lub meldunkowych.
4. Niezależnie od sugestii zawartej w pkt 3, można by poszukiwać dalszych rozwiązań organizacyjno-technicznych, mających na celu umożliwienie udziału w referendum w jakimkolwiek miejscu pobytu obywatela w tym terminie, bez

konieczności przedstawiania zaświadczenia z miejsca zamieszkania. Warunkiem wprowadzenia takich rozwiązań musiałoby być wykluczenie możliwości wielokrotnego głosowania, a co najmniej ustalenie procedur postępowania w przypadku wystąpienia takich zdarzeń.

5. Warto także rozważyć wprowadzenie możliwości, aby referenda ogólnokrajowe mogły być jedno lub dwudniowe. Decyzję o przeprowadzeniu głosowania w jednym lub dwóch dniach mógłby podejmować organ zarządzający referendum po uzyskaniu pozytywnej opinii Państwowej Komisji Wyborczej. Ważną kwestią w przypadku dwudniowego referendum pozostawałyby wtedy przepisy definiujące sposób postępowania z kartami do głosowania, bezpieczeństwem urn wyborczych oraz pracy komisji wyborczych wszystkich szczebli.
6. Ustawa powinna umożliwiać udzielanie informacji i wyjaśnień dotyczących referendum, w tym w środkach masowego przekazu, przez urzędy organów administracji rządowej i organów samorządu terytorialnego. W tym celu można rozważać:
 - a) wyłączenie w referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej stosowania przepisu art. 46 ust. 2 pkt 1 projektu;
 - b) uelastycznienie przepisu art. 64 projektu, określającego co nie jest kampanią referendalną, przez objęcie nim również informacji mających na celu przedstawianie i wyjaśnianie treści pytań referendalnych oraz odpowiedzi na pytania obywateli dotyczące referendum.
7. W rozdziale 4 projektu – Głosowanie przez pełnomocnika – należałoby przewidzieć obowiązek podania do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie, przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) informacji o możliwości głosowania przez pełnomocnika i sposobie udzielenia pełnomocnictwa.
8. W art. 50 projektu należałoby skreślić przepis ust. 6 dopuszczający naruszenie tzw. „ciszy referendalnej” przez orzeczenie sądu. Wydaje się, że orzeczenia sądów dotyczące kampanii referendalnej powinny być wydane przed nastaniem „ciszy referendalnej”.
9. Obowiązki wynikające z wiążącego wyniku referendum są uregulowane w art. 72, art. 79 i art. 85 projektu. Są one określone również w innych przepisach konstytucyjnych i ustawowych. Z tego względu nieprecyzyjny i ogólny art. 73 projektu jest zbędny i należałoby go skreślić.

Rada Ministrów dostrzega również, że przepisy rozdziału 10 projektu nie zawierają podstawy prawnej do ustalenia kalendarza czynności związanych z przeprowadzeniem referendum w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej przez organ zarządzający to referendum. Wprawdzie art. 98 ust. 1 projektu nakazuje w sprawach nieuregulowanych w projektowanej ustawie stosować odpowiednio przepisy Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, to jednak przepis ten nie wypełnia powstającej luki. Dlatego też w art. 77 ust. 2 po zdaniu pierwszym jest konieczne dodanie nowego zdania w brzmieniu „Do uchwały Sejmu o zarządzeniu referendum stosuje się odpowiednio przepis art. 71 ust. 1.” oraz w art. 77 ust. 3 po wyrazach „art. 70” należałoby dodać wyrazy „i art. 71 ust. 1”.

Reasumując, Rada Ministrów popiera projekt ustawy o referendach ogólnokrajowych w brzmieniu przygotowanym przez sejmową Komisję Prac Ustawodawczych. Wyraża przy tym przekonanie, że sygnalizowane wątpliwości i wnoszone postulaty znajdą zrozumienie ciał parlamentarnych.

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 22 stycznia 2003r.

